

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.04

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Безпеки життєдіяльності

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

**спеціальності 7.18010013, 8.18010013 – «Управління проектами»,
7.03050901, 8.03050901 – «Облік і аудит»**

інститут, факультет, відділення *Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, факультет Менеджмент,
Економіки та підприємництва, денне відділення, заочне відділення*

Харків
ХНУМГ
2014 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Цивільний захист» для студентів 5 курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 7.18010013, 8.18010013 – «Управління проектами», 7.03050901, 8.03050901 – «Облік і аудит».

Розробники: старший викладач О. В. Чеботарьова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Безпеки життєдіяльності.

Протокол № 1 від «28» серпня 2012 року.

Завідувач кафедри Безпека життєдіяльності: д.т.н., проф. М. В. Хворост

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1,0	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	нормативна	
Модулів – 1	спеціальності 7(8).18010013 – «Управління проектами», 7(8).03050901 – «Облік і аудит»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	6-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 36		9-й	11-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,0 самостійної роботи студента – 1,0	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст, магістр	6 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	2 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		18 год.	30 год.
		Вид контролю: диф. залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Завдання вивчення дисципліни передбачає засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

Освоївши програму навчальної дисципліни «Цивільний захист» спеціалісти (магістри) у відповідних напрямках підготовки, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ та володіти наступними головними професійними компетенціями для забезпечення реалізації вказаних завдань.

Загальнокультурні компетенції охоплюють:

- вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ;
- знання методів та інструментарію моніторингу НС, побудови моделей (сценаріїв) їх розвитку та оцінки їх соціально-економічних наслідків;
- здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень.

Професійні компетенції за видом діяльності охоплюють:

- проведення ідентифікації, дослідження умов виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на ОГ відповідно до своїх професійних обов'язків;
- обрання і застосовування методик з прогнозування та оцінки обстановки в зоні НС, розрахунку параметрів вражаючих чинників джерел НС, що контролюються і використовуються для прогнозування, визначення складу сил, засобів і ресурсів для подолання наслідків НС;
- розуміння, розробка і впровадження превентивних та оперативних (аварійних) заходів цивільного захисту;
- інтерпретування новітніх досягнень в теорії та практиці управління безпекою у НС;
- забезпечення якісного навчання працівників ОГ з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;
- оцінювання стану готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 годин / 1,0 кредит ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. Загальна підготовка.

1. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС.
2. Планування з питань цивільного захисту.
3. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ.
4. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.
5. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.

ЗМ 2. Профільна підготовка.

1. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.
2. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ												
Змістовий модуль 1. Загальна підготовка.												
Тема 1. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС.	4	2	2				1	1				
Тема 2. Планування з питань цивільного захисту	4	2			2		5	1				4
Тема 3. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та протипожежний захист ОГ	8		4		2	2	6					6
Тема 4. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	6		2		2	2	8		2			6
Тема 5. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС.	6		2		2	4	6					6
Разом за змістовим модулем 1	30	4	10		8	8	26	2	2			22
Змістовий модуль 2. Профільна підготовка												
Тема 6. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	2	2					6	2				4
Тема 7. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	4		2			2	4					4
Разом за змістовим модулем 2		2	2				10	2				8
Усього годин	36	6	12		8	10	36	4	2			30

5. Теми семінарських занять
(не передбачені навчальним планом)

6. Теми практичних занять

Тематика	Кількість годин за формами навчання	
	Денна	Заочна
1	2	3
Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку НС	2	-
Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ	4	2
Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	2	-
Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	2	-
Спеціальна функція у сфері цивільного захисту	2	-
Всього	12	2

7. Теми лабораторних занять
(не передбачені навчальним планом)

8. Самостійна робота

Зміст	Кількість годин за формами навчання	
	Денна	Заочна
Планування з питань цивільного захисту	2	4
Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ	4	6
Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	4	6
Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	4	6
Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	2	4
Спеціальна функція у сфері цивільного захисту	2	4
Всього	18	30

9. Індивідуальні завдання
(заочне навчання) контрольна робота

Тематика: Захист у надзвичайних ситуаціях.

1	Планування з питань цивільного захисту	4 години
2	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ	6 годин

3	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	6 годин
4	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	6 годин
5	Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту	4 години
6	Спеціальна функція у сфері цивільного захисту	4 години

10. Засоби контролю та структура залікового кредиту (денна форма)

	Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
1	2	3
	МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1	Тестування, контрольна робота	30%
ЗМ 1.2	Тестування, контрольна робота	30%
СРС	РГР, тестування	30%
	Підсумковий контроль з модулю, диференційний залік	10%
	Всього за модулем 1	100%

Засоби контролю (заочна форма):

Форми поточного контролю знань.

Обов'язковим елементом самостійної роботи студента є виконання і захист контрольної роботи. Контроль за виконанням контрольної роботи виконується відповідно до графіку консультацій. Захист контрольної роботи відбувається у позааудиторний час. Оцінюються знання студентом основних визначень і законів, а також вмінь застосовувати їх при виконанні технічних розрахунків. Контрольна робота має бути виконана у повному обсязі, акуратно оформлена та містити аналіз отриманих результатів.

Підсумковий контроль знань.

Здійснюється в екзаменаційну сесію у формі іспиту, до якого допускаються студенти, що виконали і захистили контрольну роботу. Кожний студент отримує білет диференційного заліку, у який входить два теоретичних питання і одна задача. Елементи білету (теоретичні питання і задача) охоплюють усі розділи дисципліни. Викладач оцінює по 4-бальній шкалі відповідь по кожному елементу білету. Загальна оцінка формується як середнє арифметичне оцінок по усім елементам білету з округленням до цілого числа.

Чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS, згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів обидві оцінки можуть бути переведені у відповідну систему за шкалою (табл. 1).

Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 82 – 89 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 74 – 81 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 64 – 73 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 60 – 63 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно* – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 35 – 59 включно
	Незадовільно** – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 34 включно

* з можливістю повторного складання;

** з обов'язковим повторним курсом.

11. Методи навчання

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і технічною літературою.

Вивчення дисципліни «Цивільний захист» базується на знанні циклу загальноосвітніх і загальнонаукових дисциплін, основ охорони праці, безпеки життєдіяльності а також на знаннях і уміннях, отриманих студентами в процесі проходження навчальних і виробничих практик.

Окремі теми дисципліни вивчаються з різним ступенем поглиблення та деталізації, що передбачено цією робочою програмою. Поточний модульний контроль проводиться методом виконання студентами письмових модульних контрольних робіт.

Остаточна оцінка знань студентів з дисципліни – інтегральна (100-бальна).

12. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.

2. Диференційний залік проводиться письмово.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Диференційний залік

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (диф.залік)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2		40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
6	6	6	6	6	15	15		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Контрольна робота (заочне навчання)

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 20	до 20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Базова

- 1 ДСТУ Б А.2.2-7:2010. Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Київ. – Мінрегіонбуд. України, -2010.
- 2 ДБН-97 Державні будівельні норми України Київ. Держ. Стандарт.1999р.
- 3 ДСТУ 3891-99 «Безпека у надзвичайних ситуаціях». Київ. Держ. Стандарт.1999р.
- 4 Постанова КМ України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» від 15.02.99 №2.
- 5 Постанова кабміну України ” Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру” К.03.08.1998.- №1198.
- 6 Бикова О.В., Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісєєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інш. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.– 223 с.
- 7 Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.
- 8 Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004р.,-136с.
- 9 Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. Техногенна та природна небезпека. Т.3. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування.Посібник.- К.: КІМ, 2007, 2008.- 636 с.,- 152 с.
- 10 Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепідагляду МОЗ України, 1998. - 125 с

Допоміжна

- 1 Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков И.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПИ, 2009, -363с.
- 2 Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ «Українська технологічна група». К. – 1998. – 526с.
- 3 Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.Вип.3.Під заг.ред. В.В.Дурдинця- Київ: Агенство “Чорнобильінтерінформ”, 2001.-532с.
- 4 А.М. Максимов. Городской электрический транспорт троллейбус. М.: Издательский центр «Академия», 2004 – 256с.
- 5 Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> – Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.oxpaha.ru> - ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности.
7. Цифровий репозиторій ХНАМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua>

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни

«Цивільний захист»

**спеціальності 7.18010013, 8.18010013 – «Управління проектами»,
7.03050901, 8.03050901 – «Облік і аудит»**

Розробник: **ЧЕБОТАРЬОВА** Олександра Вячеславівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2012, поз. 125 б

Підп. до друку 28.02.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60х84/16

Ум. друк. арк. 0,4

Зам. № 9532

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4705 від 28.03.2014 р.